

Meldingen transgenderdiscriminatie 2019

Rapport Transgender Netwerk Nederland
Amsterdam, 2020

I. Aantallen: hoeveel incidenten transgenderdiscriminatie zijn gemeld?.....	3
II. Aard: op welke wijze werd er gediscrimineerd?.....	7
III. Terreinen: waar vond het discriminatie-incident plaats?.....	9
IV. Oordelen: zaken bij het College voor de Rechten van de Mens.....	13
V. Conclusies en aanbevelingen.....	15

Weggepest worden uit de buurt. Ontslagen worden omdat de transitie te schokkend zou zijn voor klanten. Of geen gebruik mogen maken van het toilet dat bij jouw genderidentiteit past. Een greep van enkele incidenten die transgender personen afgelopen jaar hebben gemeld.

Dit rapport geeft een landelijk overzicht van de ervaren discriminatie van transgender personen in 2019 zoals deze geregistreerd staan bij de antidiscriminatievoorzieningen (adv's) en bij het meldpunt van het Transgender Netwerk Nederland. Hiernaast wordt er aandacht besteed aan de zaken die het College voor de Rechten van de Mens heeft behandeld.

Dit rapport kan gelezen worden als een aanvulling op de landelijke en regionale multi-agency rapporten met een analyse van de geregistreerde en gemelde discriminatie op alle gronden, herkomst/ras, geslacht (waaronder genderidentiteit), seksuele gerichtheid, leeftijd, handicap en godsdienst/levensovertuiging.

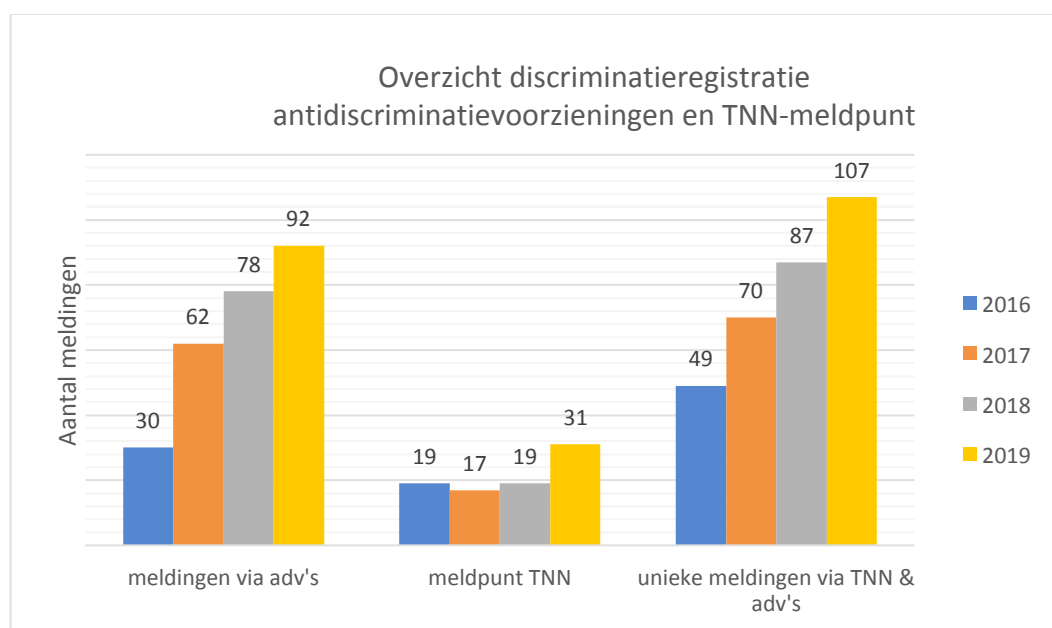
I. Aantallen: hoeveel incidenten transgenderdiscriminatie zijn gemeld?

Het derde jaar op een rij stijgt het aantal gemelde incidenten van discriminatie tegen transgender personen. Net als in 2017 en 2018 steeg ook in 2019 het aantal meldingen van transgenderdiscriminatie bij het TNN-meldpunt en bij de antidiscriminatievoorzieningen (adv's), de plek die elke gemeente heeft voor burgers om discriminatie te melden.

Stijging bij Antidiscriminatievoorzieningen en TNN-meldpunt

In 2019 registreerden de adv's landelijk 92 meldingen van discriminatie op grond van genderidentiteit,¹ ten opzichte van 78 meldingen in 2018 en 62 meldingen in 2017. In 2016 was het aantal meldingen bij adv's nog maar 30. 76 meldingen kwamen direct bij de adv's binnen en 16 meldingen liepen via het meldpunt van TNN.

TNN registreerde in totaal 31 meldingen van transgenderdiscriminatie. 15 meldingen werden niet doorgezet naar een adv, omdat de melder dat niet wilde of omdat de melding beter direct naar de politie of een andere instantie kon.

In totaal waren er afgelopen jaar 107 unieke meldingen bij de adv's en het TNN-meldpunt gezamenlijk.² Daarmee is het aantal meldingen van transgenderdiscriminatie sinds 2018 met bijna een kwart gestegen (23%).

Deze stijging is mede beïnvloed door het aantal meldingen over de Nashville-verklaring waarin homoseksualiteit en 'transgenderisme' afgekeurd wordt. 8%

¹ Dit rapport is gebaseerd op dezelfde gegevens over transgenderdiscriminatie bij adv's als het landelijke multi-agency rapport *Discriminatiecijfers 2019*. In beide rapporten ontbreken cijfers van het adviespunt Discriminatie Lumens, de gemeente Westerkwartier en de gemeente Horst aan de Maas.

van het aantal meldingen transgenderdiscriminatie betrof deze verklaring, maar dat cijfer verklaart de stijging niet geheel.

Het aantal meldingen van discriminatie op *alle gronden* nam in 2019 eveneens toe: de adv's kende een lichte stijging van incidenten van ruim 1% ten opzichte van 2018. Die stijging is vooral toe te schrijven aan de meervoudige meldingen van specifieke gebeurtenissen zoals de Nashville verklaring. Toch is er in vergelijking met de jaren daarvoor nog steeds sprake van een dalende trend van het aantal meldingen bij adv's.³

Daling bij College voor de Rechten van de Mens

Een ander beeld geeft het aantal verzoeken dat het College voor de Rechten van de Mens heeft ontvangen om een oordeel uit te spreken over discriminatie van transgender personen. Dit aantal verzoeken nam – net als de voorgaande twee jaar – af. In 2019 ontving het College 3 verzoeken tot oordeel, tegenover 7 in 2018 en 16 in 2017.

Deze afname is opmerkelijk aangezien het totaal aantal verzoeken om een oordeel die het College voor de Rechten van de Mens heeft ontvangen alleen maar is toegenomen afgelopen jaren: in 2017 vroegen 416 mensen om een oordeel van discriminatie, in 2018 517 en in 2019 541.

Ontbrekende gegevens bij politie & Meldpunt Internet Discriminatie

Transgender personen die discriminatie meemaken kunnen ook direct melding of aangifte doen bij de politie en het Meldpunt Internet Discriminatie (MIND). Hoe vaak transgenderdiscriminatie gemeld wordt, is in 2019 moeilijk te zeggen door de wijze waarop beide organisaties discriminatie registreren.

In 2019 heeft TNN helaas geen inzicht in het aantal registraties van incidenten van transgenderdiscriminatie bij politie, aangezien de politie in 2019 anders dan afgelopen twee jaar geen subgronden heeft geregistreerd. Hierdoor is het onduidelijk hoeveel van de 38 door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van geslacht, transgender personen betreffen. In het landelijke rapport Discriminatiecijfers 2019 wordt beschreven dat de meeste

Wettelijke bescherming tegen Transgenderdiscriminatie

Artikel 1 van de grondwet verbiedt discriminatie. De *Algemene wet gelijke behandeling* (Awgb) geeft nadere invulling aan dit artikel en beschermt mensen in het maatschappelijk verkeer tegen ongelijke behandeling. Vanaf 1 november 2019 staat in de Awgb dat mensen niet gediscrimineerd mogen worden op grond van hun geslachtskenmerken, genderidentiteit en genderexpressie.

In het *Wetboek van Strafrecht* zijn transgender personen *wel* beschermd tegen bedreiging en geweld vanwege hun transgender zijn, via de strafwetsartikelen 137d en 137e. Transgender personen zijn in het Strafrecht echter *niet* beschermd tegen groepsbelediging. De discriminatiegrond geslacht is niet opgenomen in de strafwetartikelen 137c en eerste deel van artikel 137^e die groepsbelediging strafbaar stellen

Vanaf begin 2019 kan [het Openbaar Ministerie](#) *wel* strafverhoging eisen wanneer een transgender persoon slachtoffer wordt van een *commuun delict* als daarbij diens transgender-zijn een rol speelde.

³ G. Walz, S. Van Bon, B. Fiere (2020) *Discriminatiecijfers in 2019. Een rapport over registraties van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland*, Rotterdam/Den Haag: Art. 1, april 2020, p.18, p. 65.

meldingen die onder deze grond vallen, net als voorgaande jaren, vijandige bejegening van transgender personen in de openbare ruimte, wijk of winkels betreffen.

Of personen transgenderdiscriminatie op internet hebben gemeld bij MIND is onbekend. MIND registreert de grond geslacht in het geheel niet, aangezien MIND alleen werkt op basis van het strafwetsartikel tegen groepsbelediging. Geslacht is in dit wetsartikel niet als grond opgenomen, waardoor transgender personen en interseksuele personen niet zijn beschermd tegen groepsbelediging. Dat betekent niet dat MIND geen meldingen over online transgenderdiscriminatie heeft ontvangen, maar dat deze meldingen zich in de categorie overig of seksuele gerichtheid bevinden.

Betekenis cijfers

Op basis van de meldingscijfers bij adv's en het TNN-meldpunt kan niets gezegd worden over een toe- of afname van ervaren discriminatie onder transgender personen in Nederland. De stijging kan betekenen dat meer transgender personen gediscrimineerd worden, het kan ook zijn dat transgender personen beter de weg weten te vinden naar de adv's en TNN.

Om deze cijfers beter te kunnen begrijpen zou de overheid de ervaren discriminatie en de veiligheid van transgender personen moeten gaan monitoren, net zoals gebeurt voor andere groepen in de samenleving in het SCP-onderzoek *Ervaren discriminatie in Nederland* en de *Veiligheidsmonitor*. Het SCP heeft reeds in 2017 geconcludeerd dat in ieder geval de laatste studie qua omvang geschikt zou zijn om ook de veiligheid van transgender personen te monitoren.⁴

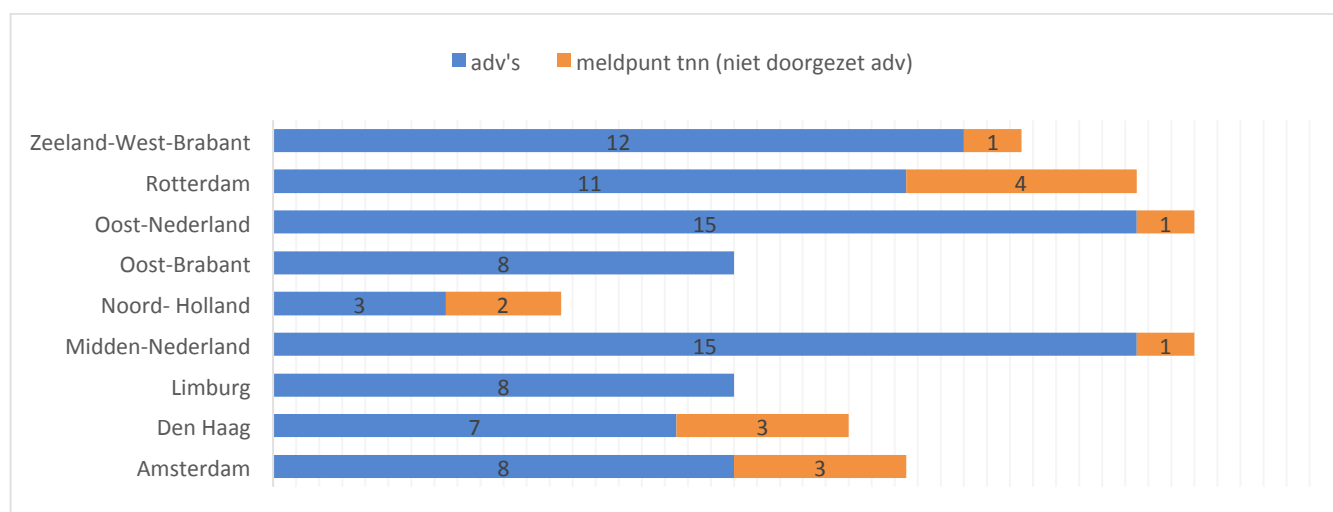
Op basis van eerder onderzoek is duidelijk dat de meldingscijfers slechts het topje van de ijsberg zijn in het aantal discriminatie-incidenten dat transgender personen ervaren. Transgender personen hebben relatief veel te maken met discriminatie op de arbeidsmarkt en verbaal en fysiek geweld. Uit onderzoek in 2018 bleek dat transgender personen 7 keer zo vaak mishandeld of ermee bedreigd worden als de algemene bevolking. 30% van de gevraagde respondenten gaf daarnaast aan lastiggevallen te worden op het internet. Uit onderzoek uit 2017 bleek dat 40% van de transgender respondenten discriminatie op de werkvloer ervaart en tijdens het zoeken naar werk.⁵

⁴ L. Kuiper (2017). *Transgender personen in Nederland*. Den Haag: SCP.

⁵ E. van Oosterhout (2018) *Overal op je hoede. Geweld tegen transgender personen in Nederland*. Amsterdam: TNN; Universiteit voor Humanistiek & TNN (2017) *Factsheet. Transgender en werk*.

Discriminatiecijfers per politie-eenheid

Waar worden in Nederland incidenten van transgenderdiscriminatie gemeld?

Uit bovenstaande figuur blijkt dat in 2019 vooral mensen in Oost-Nederland, Midden-Nederland, Rotterdam en Zeeland-West-Brabant te maken kregen met discriminatie op basis van genderidentiteit en/of -expressie. De minste incidenten zijn gemeld bij de politie-eenheid Noord-Holland.

II. Aard: op welke wijze werd gediscrimineerd?

Aard van discriminatie-incidenten bij adv's en TNN-meldpunt

Wat voor soort discriminatie maken transgender personen vaak mee? Antidiscriminatievoorzieningen en het meldpunt van TNN gebruiken vijf categorieën waarmee de meeste situaties van melders beschreven kunnen worden, namelijk:

- omstreden behandeling (het uitsluiten van iemand om gebruik te maken van diensten en voorzieningen of dit dusdanig belemmeren);
- vijandige bejegening (uitschelden en beledigen, zowel schriftelijk als mondeling, verbaal als non-verbaal);
- bedreiging;
- mishandeling (inclusief poging tot geweld);
- vernieling (inclusief brandstichting en bekladden).

Op basis van de unieke meldingen bij de adv's en het meldpunt van TNN zien we dat meer dan twee derde (68%) van de meldingen draaide om discriminerende uitlatingen, geregistreerd als 'vijandige bejegening'. Het bleef vaak niet alleen bij discriminerende uitlatingen: deze meldingen gingen vaak samen met omstreden behandeling (43% van de meldingen viel onder deze categorie), bedreiging (10%) en geweld (2%).

In vergelijking met voorgaande jaren werden er in 2019 meer discriminerende uitlatingen gemeld. Die stijging van het aantal meldingen in de categorie 'vijandige bejegening' is grotendeels te verklaren door specifieke gebeurtenissen die door meerdere personen gemeld werden, zoals de Nashvilleverklaring en de verspreiding van een anti-LHBT folder.

Tabel 1. Aard van de meldingen transgenderdiscriminatie bij adv's & meldingen bij TNN die niet zijn doorgezet naar een adv.

Aard van de melding bij adv's/TNN	2017	2018	2019
Omstreden behandeling	37	38	40
Vijandige bejegening	27	39	63
Vernieling			1
Mishandeling	2	7	3
Bedreiging	6	11	10
Onbekend/overig	3		1

* De cijfers in de tabel wijken enigszins af van het eerder genoemde aantal meldingen. Dit komt omdat sommige meldingen in meerdere categorieën vielen en alleen de gegevens van de adv's die gebruik maken van het landelijke discriminatieregistratie-systeem in de tabel zijn verwerkt naast de gegevens van meldingen bij TNN die niet doorgezet zijn naar een adv.

Vijandige bejegening

63 transgender personen maakten in 2019 melding van een situatie die beschreven kan worden als vijandige bejegening. Zij werden 'ge-out' tijdens

bijvoorbeeld het sporten, gepest op werk, uitgescholden, nageroepen en beledigd op straat/in de eigen wijk/in de supermarkt/in de kroeg of hun bestaansrecht werd afgekeurd in de publieke en politieke opinie. In dertien gevallen bleef het niet bij verbale agressie, en werd er melding gedaan van geweld en bedreiging daarmee. Uit het multi-agency rapport *Discriminatiecijfers 2019* bleek dat van de 38 discriminatie-incidenten die de politie registreerde, het merendeel van de meldingen en aangiftes ook ging over vijandige bejegening van transgender personen op straat, in de buurt en in de winkel.

Een trans vrouw wordt in de supermarkt bijna dagelijks uitgescholden vanwege haar trans-zijn.

Omstreden behandeling

40 personen gaven in 2019 aan last te hebben gehad van omstreden behandeling op grond van hun genderidentiteit en/of genderexpressie. Dit aantal is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2018. De verzamelde discriminatie-ervaringen die onder deze categorie vallen, vielen uiteen in twee delen.

Trans vrouw is afgewezen voor vrijwilligersfunctie. De reden die ze te horen kreeg was dat haar verschijning het herstel van de patiënten in de weg zou kunnen staan.

Een deel van de melders gaf aan uitgesloten te zijn op grond van hun genderidentiteit. Hoofdzakelijk betrof dat meldingen van werknemers en werkzoekenden, meldingen over het niet verkrijgen van behandelingen door zorgprofessionals of deze vergoed te krijgen van verzekeraars, en meldingen over geweigerd worden op toiletten en kleedkamers op werk, in het onderwijs en op de sportschool. Een ander deel van deze meldingen draaide om het uitvragen van geslacht op formulieren en in onderzoeken en de weigering van organisaties om iemands geslacht in hun administratie aan te passen.

Trans vrouw wordt door huisartsassistente consequent aangesproken met 'meneer'.

Mishandeling, bedreiging & vernieling

In totaal zijn er bij adv's en TNN dertien meldingen binnengekomen van mishandeling en bedreiging. Dit zijn er vijf minder dan in 2018. Melders gaven aan dat zij op straat en in de buurt bedreigd werden en soms zelfs mishandeld. Er is één melding gedaan van vernieling.

Transgender vrouw wordt extreem lastiggevalen en (seksueel) geïntimideerd door buurman.

III. Terreinen van de meldingen: waar gebeurde het?

Op welk terrein doet discriminatie zich bij transgender personen het meeste voor?

Tabel 2. Terrein waar discriminatie plaatsvond in 2019, 2018 en 2017 op basis van cijfers van meldingen adv's en de meldingen van TNN die niet naar een adv doorgezet zijn*

	2017	2018	2019
Arbeidsmarkt	14	12	16
Collectieve voorzieningen	18	11	16
Buurt/wijk	7	9	13
Onderwijs	3	7	1
Horeca	4	7	6
Privé	2	3	1
Sport en recreatie	1	4	3
Commerciële dienstverlening	6	11	6
Publieke/politieke opinie			15
Openbare ruimte	4	7	13
Media en reclame	5	1	2
Onbekend/overige	3		1
Huisvesting			1
Politie/OM	3	6	3
Internet	-	1	3

* De cijfers in de tabel wijken enigszins af van het eerder genoemde aantal meldingen. Dit komt omdat alleen de gegevens van de adv's die gebruik maken van het landelijke discriminatieregistratie-systeem in de tabel zijn verwerkt naast de gegevens van meldingen bij TNN die niet doorgezet zijn naar een adv.

Publieke/politieke opinie

Opvallend in bovenstaande tabel is het relatief grote aantal meldingen van discriminatie op het terrein van publieke en politieke opinie. De 15 meldingen bestaan onder meer uit negen meldingen over de Nederlandse vertaling en ondertekening van de Nashvilleverklaring en vijf meldingen over de verspreiding van een anti-LHBT-folder *Gezin in gevaar*. Adv's hebben in 2019 74 meldingen naar aanleiding van de Nashvilleverklaring ontvangen en geregistreerd op de discriminatiegrond seksuele gerichtheid. Slechts 9 meldingen over de

Nashvilleverklaring werden (ook) geregistreerd als transgenderdiscriminatie. Mogelijk werd de melding door een adv alleen geregistreerd op de grond genderidentiteit wanneer de melder nadrukkelijk de gevolgen van de verklaring voor transgender personen benoemde of zelf transgender was. Het College voor de Rechten van Mens registreerde de honderden vragen (440 in totaal) die zij over de Nashville-verklaring binnenkreeg wel consequent op zowel seksuele gerichtheid als genderidentiteit ("geslacht, en daarin te onderscheiden transseksualiteit").

Arbeidsmarkt

Ook in 2019 gingen weer veel meldingen over ervaren discriminatie op de werkvloer en de arbeidsmarkt. Zestien mensen gaven aan op dit terrein omstreden behandeld te worden. De meeste meldingen waren afkomstig van werknemers die ontslagen werden of niet werden aangenomen vanwege hun transgender-zijn.

Een transgender vrouw is door werkgever op staande voet ontslagen vanwege haar transitie tijdens afwezigheid door ziekte.

De rest van de meldingen ging over omgang op de werkvloer. Zo werden meerdere werknemers gepest op de werkvloer vanwege hun transgender-zijn. Er werd over hen geroddeld en faciliteiten als een kleedkamer die bij hun genderidentiteit paste werd hen onthouden.

Een transgender vrouw mag geen rok tot kniehoogte dragen van werkgever.

Collectieve voorzieningen

Ook zijn er relatief veel klachten van discriminatie bij collectieve voorzieningen. Een aantal meldingen betroffen de gezondheidszorg waarin mensen ervoeren dat zij geen behandeling kregen vanwege hun transgender-zijn, of bemoeilijking van deze behandeling door hun genderidentiteit. Een ander deel van de meldingen bestond uit klachten over professionals die transgender personen opzettelijk verkeerd aanspraken met meneer of mevrouw (misgenderen). Ook ging een beperkt aantal meldingen over het uitvragen van organisaties van geslacht, waardoor er altijd gekozen moest worden voor een m of een v.

Een transgender man ervaart dat hij in het ziekenhuis anders behandeld wordt en dat zijn lichamelijke klachten die niet transgender-gerelateerd zijn toch op zijn transgender-zijn worden gegoid.

Commerciële dienstverlening

De adv's en TNN ontvingen in 2018 zes meldingen van discriminatie door commerciële dienstverleners. De meldingen waren divers, ze gingen over het weigeren om persoonsgegevens te wijzigen en het verkeerd blijven aanspreken van iemand, tot een gebrekkige bescherming van winkelpersoneel tegen scheldende klanten en het weigeren van het gebruik van de gewenste toiletfaciliteiten.

Openbare ruimte/buurt/wijk

De adv's en TNN ontvingen in 2019 achttien meldingen die de openbare ruimte en de eigen buurt/wijk betroffen. Deze meldingen gingen meestal over discriminerende uitlatingen en verbale agressie die soms uitmondde in bedreiging en mishandeling. Het aantal meldingen van discriminatie in de openbare ruimte/buurt en wijk blijft elke jaar toenemen.

Een stel is op zoek naar een andere woning omdat de transgender partner gediscrimineerd wordt in haar wijk

Onderwijs

Adv's en het meldpunt van TNN hebben in 2019 één melding ontvangen die het onderwijs betrof. Het ging om een trans vrouw die te horen kreeg dat ze geen gebruik mocht maken van het damestoilet vanwege klachten van medeleerlingen.

Horeca

Adv's en TNN hebben zes meldingen over incidenten bij de horeca ontvangen. De meeste meldingen gaan over omstreden behandeling, meestal over het weigeren van toegang tot bepaalde gelegenheden.

Bij het binnengaan van een café werd een transgender vrouw tegengehouden door de portier omdat 'transgenders hier niet binnenkomen'.

Huisvesting

In 2019 is er een melding geregistreerd van discriminatie die de huisvesting betrof. Deze melding draaide om de weigering van de verhuurder om het geslacht op het huurcontract van de melder aan te passen.

Sport

In 2019 zijn er drie meldingen binnengekomen van ervaren discriminatie door sportverenigingen. Twee meldingen zijn gecategoriseerd onder omstreden behandeling, en een onder vijandige bejegening.

Een transgender persoon moest van een sportschool zich omkleden in de kleedkamer op basis van diens lichamelijke geslachtskenmerken in plaats van diens eigen genderidentiteit.

Privé

Eén melding betrof een privésituatie waarin de melder aangaf dat die tegengehouden werd in diens transitie door de eigen familie.

Politie/OM

Bij adv's en het TNN-meldpunt zijn drie incidenten gemeld over discriminatie door de politie zelf. De kwesties vielen in de categorie vijandige bejegening: iemand ontkennen in diens genderidentiteit, de zaak niet serieus nemen en beledigen.

Wijkagent discrimineerde tijdens een bemiddelingsgesprek door te zeggen dat de transgender vrouw een man is die zich verkleedt als vrouw.

Online, media en reclame

Een categorie die in 2018 daalde is het discriminatieterrein media/reclame. De adv's en TNN hebben 2 incidenten gemeld gekregen. Er waren 3 meldingen binnengekomen over internetdiscriminatie. Deze gingen over het online outen van iemand als transgender, expres misgenderen en over beledigen.

Hoeveel meldingen van internetdiscriminatie op grond van genderidentiteit en genderexpressie bij het meldpunt internetdiscriminatie, MIND, zijn binnengekomen is onbekend. MIND registreert geslacht namelijk niet als discriminatiegrond aangezien groepsbelediging op grond van geslacht niet beschermd is in het Wetboek van Strafrecht.

IV. Oordelen: zaken bij het College voor de Rechten van de Mens

Bij het College voor de Rechten van de Mens is het mogelijk om een situatie te laten toetsten aan de gelijkebehandelingswetgeving en te oordelen of er sprake is van discriminatie in het maatschappelijke verkeer.

Het aantal verzoeken tot oordeel dat het College ontvangt dat over transgenderdiscriminatie gaat, daalt. In 2019 ontving het college 3 verzoeken, tegenover 7 in 2018 en 16 in 2017. Het is onduidelijk waarom het aantal verzoeken van transgender personen bij het college afneemt, terwijl andere groepen het college juist vaker weten te vinden.

Het aantal meldingen bij adv's en TNN op het werkterrein van het College, namelijk discriminatie in het maatschappelijk verkeer, zijn in 2019 relatief afgenomen. Dit kwam door de stijging van meldingen van transgenderdiscriminatie in de publieke/politieke opinie en incidenten in de buurt en wijk. Absoluut zijn de incidenten die gemeld zijn op de arbeidsmarkt, onderwijs, horeca, collectieve voorzieningen, sport en commerciële dienstverlening nauwelijks afgenomen in vergelijking met 2018 en 2017.

Het College sprak zich in 2019 uit over één zaak die ging over transgenderdiscriminatie. Deze zaak ging over aanvullende eisen voor een vruchtbaarheidsbehandeling van een transgender vrouw. Zie kader voor de door het College gepubliceerde samenvatting van het oordeel.⁶

Universitair Medisch Centrum Utrecht verwijst een trans vrouw naar een gesprek met het maatschappelijk werk, voordat zij wordt toegelaten tot een vruchtbaarheidsbehandeling.

Oordeelnummer 2019-15

Datum: 05-03-2019

Situatie

Een transvrouw en haar vrouwelijke partner hebben een kinderwens. Zij verzochten de afdeling voortplantingsgeneeskunde van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMC) om assistentie bij een vruchtbaarheidsbehandeling. Een fertiliteitsarts vertelde hun dat het voeren van een gesprek met het maatschappelijk werk van het UMC onderdeel is van het medische traject. De vrouw en haar partner vroegen vervolgens telefonisch aan een gynaecoloog van het UMC te reageren op hun stelling dat het UMC hiermee onderscheid op grond van geslacht maakt. Zij wezen erop dat paren waarbij beide partners niet transgender zijn, dit gesprek niet hoeven te voeren. De gynaecoloog ontkende dat het UMC onderscheid op grond van geslacht maakt. De gynaecoloog schreef de vrouw een brief met een toelichting op het standpunt van het UMC. Daarin is verwezen naar het standpunt van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG), dat het UMC als uitgangspunt gebruikt bij het aanbieden van vruchtbaarheidsbehandelingen. Hierin staat dat genderdysforie wordt gezien als

⁶ Voor een reactie hierop van TNN en Transvisie zie: <https://www.transgendernetwerk.nl/tnn-en-transvisie-in-gesprek-over-discriminatiezaak/>

medisch en psychosociaal complex. Daarom adviseert de NVOG een uitgebreider onderzoek met als doel de psychosociale situatie te onderzoeken van transgender wensouders. Het UMC volgt dit advies met een onderzoek door het maatschappelijk werk, dat eventueel kan doorverwijzen naar een gespecialiseerde GZ-psycholoog. De vrouw vindt dat het UMC haar discrimineerde vanwege haar transgender zijn door aan haar een extra eis te stellen om te worden toegelaten tot een vruchtbaarheidsbehandeling.

Beoordeling

Een ziekenhuis mag geen onderscheid op grond van geslacht maken bij het verlenen van toegang tot een vruchtbaarheidsbehandeling. Onderscheid op grond van het zijn van een transgender persoon wordt aangemerkt als onderscheid op grond van geslacht. Er is ook sprake van onderscheid als het transgender zijn mede een rol heeft gespeeld bij een besluit. Het College stelt, op grond van de brief van de gynaecoloog, vast dat het UMC de vrouw doorverwees naar het maatschappelijk werk, mede omdat ze transgender is. Het College is daarom van oordeel dat het UMC jegens de vrouw direct onderscheid op grond van geslacht maakte, waarop geen wettelijke uitzondering van toepassing is, zodat er sprake zou zijn van verboden onderscheid op grond geslacht. Het UMC voert echter aan dat er in dit geval dringende redenen zijn om dit onderscheid niet verboden te achten. Deze dringende redenen zijn de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van toekomstige kinderen die als gevolg van de vruchtbaarheidsbehandeling worden geboren. Om antwoord te geven op de vraag of er inderdaad sprake is van dringende redenen, weegt het College het belang van de transgender wensouder af tegen de belangen van toekomstige kinderen. Toekomstige kinderen hebben er een zwaarwegend belang bij dat hun ouders in staat zijn hen veilig en gezond te laten opgroeien. Transgender personen hebben er belang bij om niet te worden gediscrimineerd. Het College leidt uit het NVOG-standpunt af dat er een niet te verwaarlozen risico is dat er bij transgender wensouders sprake kan zijn van een zodanige medische of psychosociale problematiek dat de gezondheid van het toekomstige kind in gevaar kan komen. Gelet hierop is het in het belang van het toekomstige kind dat er een inschatting wordt gemaakt van de gezondheidstoestand en de maatschappelijke positie van de wensouders. Het UMC voert aan dat een fertiliteitsarts niet in staat is om psychosociale problematiek te beoordelen. Daarom verwijst hij transgender wensouders door naar het maatschappelijk werk. Het College is op grond hiervan van oordeel dat de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van het toekomstige kind niet op een andere manier kan worden gegarandeerd dan door de wensouders een gesprek te laten voeren met het maatschappelijk werk. Het College concludeert dan ook dat het belang van een toekomstig kind in dit geval voorgaat op het belang van de vrouw om niet te worden gediscrimineerd.

Oordeel

Universitair Medisch Centrum Utrecht heeft jegens de vrouw geen verboden onderscheid op grond van geslacht gemaakt.

V. Conclusies en aanbevelingen

Transgender personen weten de weg naar de antidiscriminatievoorzieningen in 2019 steeds beter te vinden. Sinds 2016 zien we een stijgende trend in het aantal meldingen bij adv's op basis van genderidentiteit. Ook in 2019 was er een stijging van bijna een kwart van het aantal meldingen bij adv's en het meldpunt van TNN. Deze stijging wordt maar deels verklaard door de Nashvilleverklaring van begin 2019.

Opvallend is dat het aantal verzoeken van transgender personen om een oordeel bij het College van de Rechten van de Mens in 2019 sterk verminderd is ten opzichte van 2018 en 2017 (3 tegenover respectievelijk 7 en 16). Het is onduidelijk waarom transgender personen minder vaak een verzoek indienen bij het College.

De meeste meldingen van transgenderdiscriminatie blijven ook in 2019 gaan over omstreden behandeling en vijandige bejegening op het terrein van de arbeidsmarkt en collectieve voorzieningen. 1 november 2019 trad de nieuwe wet Verduidelijking rechtspositie transgender personen en interseksuele personen in werking. Sindsdien is discriminatie wegens genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken in het maatschappelijk verkeer expliciet verboden. Het is nu nog te vroeg om het effect van deze wet te zien op mogelijke meldingsbereidheid van transgender personen van discriminatie of op de ervaren discriminatie in het maatschappelijk verkeer.

Op basis van de meldingscijfers kan op dit moment niets gezegd worden over een toe- of afname van ervaren discriminatie of meldingsbereidheid onder transgender personen in Nederland. De stijging in het aantal meldingen kan namelijk betekenen dat meer transgender personen gediscrimineerd worden, het kan ook zijn dat zij beter de weg weten te vinden naar de adv's en andere instanties. Cijfers uit eerdere onderzoeken laten zien dat transgender personen veel te maken hebben met discriminatie op de arbeidsmarkt en verbaal en fysiek geweld ervaren en dat er maar beperkt gemeld wordt. Of de stijging in meldingen een toename in meldingsbereidheid onder transgender personen betekent, kan echter pas geconcludeerd worden als de overheid ervaren discriminatie en veiligheid van transgender personen structureel monitort, zoals bij andere groepen in de samenleving wel gebeurt.

Op dit moment zijn de gepresenteerde cijfers te incompleet om een precies beeld te schetsen van het aantal gemelde incidenten. Waar adv's steeds meer inzicht bieden in transgenderdiscriminatie door in hun registratie en rapportage de subgrond genderidentiteit te expliciteren, ontbreekt sinds 2019 die subgrond in de registratie van de politie. Wat de reden voor dat besluit is, is TNN onbekend.

Het Meldpunt Internet Discriminatie registreert hiernaast de grond geslacht in zijn geheel niet, aangezien de grond geslacht niet voorkomt in het strafwetsartikel dat groepsbelediging strafbaar stelt (137c en in het eerste deel van 137e). Door het ontbreken van deze grond in de wet kan vijandige bejegening van transgender personen online en offline volgens het wetboek van strafrecht

niet als groepsbelediging vervolgd worden of online discriminerende uitingen op grond van dat wetsartikel verwijderd worden. Zo keek bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie in het onderzoek naar strafbaarheid van de Nashville verklaring niet naar groepsbelediging op basis van genderidentiteit, maar alleen naar de grond seksuele gerichtheid die wel beschermd wordt door deze strafwetartikelen.

Veel van de aangiftes die bij de politie terechtkomen, gaan om vijandige bejegening die op basis van de strafwet dus eigenlijk niet te vervolgen is. Ook steeg dit jaar het aantal meldingen van incidenten die vallen onder vijandige bejegening bij adv's. Veel van deze incidenten speelden zich af in de eigen buurt, de openbare ruimte en in de publieke opinie en vallen dus niet onder de Algemene wet gelijke behandeling. Het toevoegen van de grond genderidentiteit en genderexpressie aan het wetsartikel van 137c en 137e is noodzakelijk om deze vormen van discriminatie die transgender personen ook weer in 2019 hebben gemeld, aan te kunnen pakken. TNN hoopt dan ook dat de Minister van Rechtsbescherming vaart maakt met de toegezegde toevoeging van deze artikelen aan het wetboek van Strafrecht.⁷

⁷ www.transgendernetwerk.nl/regering-gaat-discriminatie-van-trans-en-bi-personen-strafbaar-stellen/

Discriminatie melden?

Bij TNN:

[Transgendernetwerk.nl/meld-discriminatie](https://transgendernetwerk.nl/meld-discriminatie)

Bij antidiscriminatievoorzieningen of politie:

[Discriminatie.nl](https://discriminatie.nl) of bel 0900 2354354

Rozeinblauw@politie.nl of bel 088-1691234

Meldingen transgenderdiscriminatie 2019

Rapport Transgender Netwerk Nederland

Amsterdam, 2020

Tekst: Elise van Alphen, Nora Uitterlinden & Samira Hakim

Deze bijdrage is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.